

Obrzędy i zwyczaje Wielkiego Tygodnia

Miasto
Kultura

07.04.2023 g. 08:55

Wielki Tydzień rozpoczynający się w Niedzielę Palmową i trwający do nieszporów Niedzieli Wielkanocnej, to czas ceremonii kościelnych związanych z religią chrześcijańską. Okres ten wyróżnia się bogactwem tradycji ludowych kultywowanych również współcześnie. Każdy dzień

Wielkiego Tygodnia wyrażał się w odrębnych obrzędach, które są celebrowane po dziś dzień na opolskich wsiach.

Dawniej był to jednocześnie czas praktykowania obrzędów i zwyczajów, za pomocą których człowiek usiłował wpłynąć na zjawiska przyrody (a przez to spowodować dobre plony) lub powierzając opiece boskiej swoje działania - przynieść pomyślność we wszystkich zajęciach związanych z rolnictwem lub hodowlą.

Poniedziałek, wtorek i środa Wielkiego Tygodnia były dniami w sposób szczególny poświęconymi pojednaniu. Był to też czas wielkich porządków, przyozdabiania domów, które jednak należało zakończyć najpóźniej we wtorek.

W **Wielki Czwartek** "wiązano" dzwony. Ich dźwięk zastępowały drewniane kołatki, klepaczki, trzaskawki. W dniu śmierci Chrystusa zasłaniano lustra, zatrzymywano zegary. W wielu domach na Opolszczyźnie starszym ludziom, dziadkom lub rodzicom, na znak szacunku, obmywano nogi.

Na zdjęciu klekotki z wystawy stałej: "Etnografia Opolszczyzny: tradycja i zmiana.",
MŚO

Wielki Piątek to dzień najbogatszy w zwyczaje związane z medycyną ludową. Wczesnie rano udawano się w zupełnym milczeniu do tzw. cichej wody. Często przepędzano przez wodę, zwaną również Cedronem, bydło i konie. Zatykano też na polu krzyżyki wykonane z gałązek palmy, chroniące uprawy przed gradobiciem. Jak w Wielki Piątek rosa, to dosiewać prosa, a jak mróz, to kamieniem proso przyłóż.

Sobota Wielkanocna Jak możemy przeczytać we wspomnieniach Franciszka Tiszbierka "Tiszbierkowe losy, czyli wieś śląska na starej fotografii" - w święto rano dają sobie święcić święconkę. Nie zapominajmy, że dzwony głośiły radosne Alleluja już w sobotę wieczór, więc dzień ten określany jest świętem. Święconkę stanowiły kołacze i mięso - prawdopodobnie w czasach, które opisuje Tiszbierka nie święcono barwionych jajek.

Fot. Dziewczynki z koszami ze święconką w Tomaszowicach, marzec 1937r.
(fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-R-284-18, domena publiczna)

Wielkanoc - w obrzędowości tego dnia możemy zauważyć reminiscencje dawnego "pogańskiego" kultu solarnego wplecione w religię chrześcijańską - wierzono, że obserwując wschodzące słońce można zobaczyć zmartwychwstałego Chrystusa. Odbywały się też wyścigi wracających z rezurekcji gospodarzy. Wierzono, że kto pierwszy przyjedzie do domu ten pierwszy ukończy żniwa. Gospodarz tego dnia unikał, jak byśmy to określili dzisiaj - poobiedniej drzemki. Nie kładł się bo wierzył, że mu "zboże na polu wylegnie". W Wielką Niedzielę pogoda - duża w polu uroda.

W **wielkanocny poniedziałek**, w niektórych wsiach Opolszczyzny młodzi chłopcy chodzili "z żywym kurkiem po dyngusie". Śpiewano przy nim te same pieśni, co przy gajku, Był to rodzaj wielkanocnej kolędy - składania życzeń gospodarzom, w zamian

za drobne datki i słodycze.

W drugi dzień świąt wyruszały też ze wsi procesje, często na koniach, z figurą Chrystusa Zmartwychwstałego na przedzie. Mieszkańcy wsi dochodzili do figur lub krzyży, objeżdżali granice pól, modlili się o urodzaj i dobrą pogodę w czasie żniw. W Poniedziałek Wielkanocny dziewczęta, moczone wodą dawały chłopcom kroszonki, jako rodzaj swoistego wykupu, choć w zasadzie nie unikały wody. Była ona symbolem budzenia się wiosną i po Zmartwychwstaniu nowego życia. Powszechną zabawą dzieci było "kulanie jajec". Skorupki z poświęconych jaj zakopywano w dniu pierwszego wypasu.

Wielki Tydzień w tradycji ludowej na opolskiej wsi to temat wystawy, którą można zwiedzać w Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu. Podczas zwiedzania można dowiedzieć się jak przebiegały wybrane zwyczaje, zajęcia ludności, wnętrza mieszkalne, stroje regionalne czy obrzędowość doroczna.

Więcej informacji o wystawie Etnografia Opolszczyzny – tradycja i zmiana na stronie muzeum:

www.muzeum.opole.pl/etnografia-opolszczyzny-tradycja-i-zmiana-wystawa-stala

Dane kontaktowe
Muzeum ?l?ska Opolskiego

ul. Ma?y Rynek 7

45-023 Opole

77 453 66 77

sekretariat [at] muzeum.opole.pl

www.muzeum.opole.pl

Lokalizacja

Tagi
etnografia
wystawa
Wielki Tydzień
wie? opolska
zwyczaje